

Glossaire sélectif des échecs anglais-français-néerlandais

*Compilé par Martine GUÉBEL
 en collaboration avec Kevin NOIROUX*

[A](#) - [B](#) - [C](#) - [D](#) - [E](#) - [F](#) - [G](#) - [H](#) - [I](#) - [J](#) - [K](#) - [L](#) - [M](#) - [N](#) - [O](#) - [P](#) - [Q](#) - [R](#) - [S](#) - [T](#) - [U](#) - [V](#) - [W](#) - [X](#) - [Y](#) - [Z](#)

<u>ENGLISH</u>	<u>FRANÇAIS</u>	<u>NEDERLANDS</u>	<u>EXPLANATION/EXPLICATION/UITLEG</u>	<u>FREQ.</u>
50-move rule	règle des 50 coups	50 zeten regel	<i>Als er gedurende 50 zetten geen pion zet is gedaan EN geen stukken zijn geslagen dan kan er remise geclaimed worden.</i>	1
accepted Queen's gambit	gambit dame accepté	aangenomen damegambiet		1
adjournment	partie ajournée	afgebroken partij		2
evaluation	évaluation	jurering		1
Albin counter-gambit	contre-gambit Albin	Albin-tegengambiet		1
algebra notation	notation algébrique	algebraïsche notatie	<i>Système international communément adopté aujourd'hui pour l'enregistrement des parties, où les colonnes sont représentées par une lettre (a à h) et les rangées sont numérotées de 1 à 8, a1 correspondant à la case inférieure gauche pour les blancs. Dans la version longue de cette notation, un coup est décrit par l'abréviation de la pièce (en français R pour roi, D pour dame, T pour tour, F pour fou, C pour cavalier et rien pour un pion), suivie des coordonnées de la case de départ, du symbole "-" (qui signifie "se déplace</i>	2

à") ou "x" (qui signifie "prend à") et des coordonnées de la case de destination. Par exemple, un coup pourra être représenté sous la forme Cg1-f3 ou f5xe6. Dans la version abrégée, la case de départ est omise, de même que le symbole "-" ou "x", et la rangée est omise dans les prises de pions, sauf si cette information est nécessaire, par exemple Cf3 ou fe.

analysis	analyse	analyse		1
Anastasia's mate	mat d'Anastasia	mat van Anastasia	<i>Variante du "mat du couloir", le couloir étant ici formé par l'action conjuguée d'un pion noir (g7) et d'un Cavalier blanc (e7). Le roi, au coin, est mis en prise par l'attaque verticale d'une tour, alors que ses cases de fuite sont, l'une bloquée par son pion « g », l'autre par un cavalier adverse.</i>	5
space	espace	ruimte		1
attack	attaque	aanval		1
attack	attaquer	aanvallen	<i>Aanvallen is: een stuk zó neerzetten (of in stelling brengen) dat het iets kan slaan op de volgende zet. Aanvallen is dus niet hetzelfde als slaan. Eerst moet je iets aanvallen. Pas daarna kun je slaan. Een aanval op de koning heet schaak. Stap 2 of hoger: je kunt stukken aanvallen maar ook velden, bijvoorbeeld matvelden of velden waar je graag een stuk zou neerzetten.</i>	1
B=Bishop	F=Fou	L=Loper		1
backward pawn	pion arriéré	achtergebleven pion	<i>Un pion adjacent à au moins un pion de la même couleur, d'une rangée inférieure à ce ou ces pions, ne pouvant plus être protégé par un pion de rangée inférieure, et dont la case se trouvant juste devant est attaquée par un pion adverse.</i>	1
bad position	mauvaise position	slechte stelling		1
balanced (the game is even)	le jeu est égal	evenwicht (het staat gelijk)		
battery	batterie	batterij	<i>Een stelling waarbij een wit stuk zich op de lijn van een ander wit stuk naar de zwarte koning bevindt, zodat er eventueel een aftrekschaak kan worden gegeven.</i>	2

Deux pièces d'un même camp, la "pièce avant" et la "pièce arrière" forment :

- une batterie (directe) si l'absence de la pièce avant permet à la pièce arrière de menacer le Roi adverse

- une batterie indirecte si l'absence de la pièce avant permet à la pièce arrière de contrôler une case du champ royal adverse.

bishop	fou	loper		1
bishop endgame	finale de fous	lopereindspel	<i>In een lopereindspel hebben beide partijen tenminste nog een loper, een koning en meestal ook pionnen. In een pionneindspel zijn er alleen nog pionnen en koningen.</i>	1
black (singular)	noirs (plural)	zwart (enkelvoud)		1
blindfold chess	jeu à l'aveugle	blindpartij	<i>Chess played without sight of the board. Some players have been able to take on dozens of opponents simultaneously in this fashion.</i>	2
blitz	blitz (masc. ou fem.)	blitz	<i>Fast chess where each player has 5 minutes to play, sometimes with a small time increment per move</i>	1
			<i>Partie jouée à la pendule avec une cadence rapide, généralement 5 min. Blitz signifie éclair en allemand (blitzkrieg = guerre-éclair).</i>	
blockade	blocage	blokkeren	<i>The blocking of a pawn or pawns by a piece or pieces.</i> <i>Het afsluiten van een veld, rij, lijn of diagonaal zodat een (vijandelijk) stuk in zijn beweging wordt beperkt.</i> <i>Disposition visant à empêcher un pion d'avancer en plaçant un de ses pions ou une de ses pièces devant lui.</i>	2
blunder	erreur (grossière)	blunder	<i>P.ex. donner une pièce en un coup, oublier un mat</i>	
break	ajournement	afbreken		4
bullet	bullet	bullet	<i>Een vorm van snelschaken waarbij de spelers één of twee minuten krijgen voor de hele partij.</i>	1
capture; take	prendre	pakken ; slaan		1
Caro-Kann	Caro-Kann	Caro-Kann	<i>De opening die ontstaat na 1. e4 c6.</i>	1

castling	roque	rokade	<i>A move in which the king and a rook move simultaneously and the only move where the king is allowed to move more than one square. It may only be carried out if neither the king nor the rook concerned have not previously moved at any time in the game and provided the king and none of the squares involved are currently under direct attack by an opposing piece. However, when castling the rook can immediately give check as a result of the move should the opposing king be on e1 or e8, as appropriate, and there are no other pieces on the e-file. Castling kingside with the White pieces takes the king from e1 to g1 while the rook from h1 moves to e1, replacing the king. Castling queenside takes the king from e1 to c1 while the rook from a1 moves to e1. Castling with the Black pieces is self-evident from the foregoing explanation. Once this move has been employed in a game the pieces involved resume their normal moving powers and castling cannot be repeated even if the pieces resume their original positions.</i>	1
castling	roquer	rokeren	<i>Een bijzondere zet van het spel, waarbij de koning twee velden naar de toren toe beweegt.</i>	1
centre	centre	centrum		1
check	échec	schaak	<i>When the king is directly attacked. The game is lost unless the king can be moved out of check, or another piece can be placed between the king and the attacking piece, or the attacking piece can be captured.</i> <i>Schaak is een aanval op de koning. De speler die schaaak staat móet het schaaak opheffen: ervoor zorgen dat de koning niet geslagen kan worden.</i>	1
checkmate	échec et mat	schaakmat	<i>De koning staat schaaak en je kunt daartegen niets meer doen (je kunt het schaaak niet opheffen). Wie schaaakmat staat, heeft de partij verloren, ook al sta je veel stukken voor. Schaaakmat is hetzelfde als mat.</i> <i>Échec imparable, noté au moyen du signe « # », mettant immédiatement fin à la partie et entraînant la victoire d'un camp et la défaite de l'autre.</i>	1
chess	échecs	schaken	<i>Le jeu proprement dit.</i>	1

chessboard	échiquier	schaakbord		1
clock ; chess clock	pendule	klok	<i>A timing device used in tournament play, After making a move, a player depressed the button on his side of the device which stops his timer and starts that of his opponent. Beginners are often intimidated by chess clocks but one quickly adjusts to their use, without which many games could drag on for days.</i>	1
combination	combinaison	combinatie	<i>Een verrassende wending, vaak met dwingende zetten, dreigingen, een offer of een schijnoffer.</i> <i>A sacrifice and forced sequence of moves to gain a certain advantage.</i> <i>Suite de coups, impliquant souvent un sacrifice provisoire, qui permet d'obtenir un avantage matériel ou de mettre l'adversaire échec et mat.</i>	1
comment	commentaire	commentaar		2
compensation	compensation	compensatie		1
consolidation	consolidation	consolidatie		1
correspondence Chess	échecs par correspondance	correspondentieschaken	<i>Schaken per briefkaart. De zet wordt per post verstuurd. Over een enkele zet wordt soms lang nagedacht, soms wel eens langer dan een week. Een partij kan jaren duren, zeker als de briefkaarten worden afgeleverd in afgelegen gebieden in de wereld. Omdat er zoveel tijd is voor de zetten, ligt het niveau van de partij ook veel hoger. Tegenwoordig zijn veel correspondentieschakers overgestapt naar e-mailschaken. E-mailpartijen duren soms maar enkele maanden.</i>	3
counter-attack	contre-attaque	tegenaanval		1
counter-play	contre-jeu	tegenspel		1
crazy Rook (endgame)	tour folle	dolle toren	<i>Er is sprake van een dolle toren als een speler eeuwig schaak kan zetten met zijn toren die niet geslagen mag worden omdat het anders pat is.</i> <i>Technique de finale qui consiste à mettre le roi en échecs à chaque, l'idée étant que si la tour est prise, le roi est pat.</i> <i>The Rook gives check each move, and cannot be captured because of stalemate.</i>	3
cross-check	échec croisé	tegenschaak; cross-check	<i>Schaak door zwart. Soms in engere zin uitsluitend zo genoemd, als antwoord van wit een tussenplaatsing is.</i>	5

Échec opéré en réponse à un échec.

A cross-check is a check played in reply to a check, especially when the original check is blocked by a piece which itself either delivers check or reveals a discovered check from another piece.

cross-pinning	contre-clouage	kruispenning; tegenpenning	<i>Speciale penning waarbij een stuk dat een penning uitvoert zelf ook gepend wordt.</i> <i>A pinning piece that becomes pinned itself.</i> <i>Il y a contre-clouage lorsque l'on parvient à clouer soi-même la pièce qui cloue.</i>	
Damiano defence	défense Damiano	Damianoverdediging		1
Danish gambit; Nordic gambit	gambit danois; gambit du Nord	Deens dambiet	<i>Gambit constitué par les coups 1.e4 e5 2.d4 exd4 3.c3. Il appartient aux jeux ouverts et son code ECO est C21. Ce gambit est fréquemment utilisé pour son effet de surprise.</i>	1
database	base de données	database		1
declined Queen's gambit	gambit dame refusé	geweigerd damegambiet	<i>De opening die ontstaat na 1. d4 d5 2. c4.</i> <i>Aangenomen damegambiet gaat verder met 2... dxc4. Als zwart niet slaat, maar 2... e6 speelt, ontstaat het Geweigerd damegambiet.</i>	1
defence	défense	verdediging	<i>Een zet van zwart die de dreiging onmogelijk maakt of niet doet werken, waarop wit dus een andere matzet of matvoering klaar moet hebben liggen.</i>	1
demonstration board	échiquier de démonstration; échiquier géant	demonstratiebord	<i>Een groot schaakbord. Het staat rechtop, zodat iedereen in de zaal de stelling kan zien.</i> <i>A large display used to show games in progress, or analysis, to an audience.</i>	3
development	développement	ontwikkeling	<i>Het goed plaatsen van stukken. Een stuk staat vaak goed als het veel velden bestrijkt, niet in de weg staat en makkelijk kan bewegen.</i>	1
diagonal	diagonale	diagonaal	<i>Een serie vakjes die schuin boven elkaar staan. Een diagonaal wordt aangeduid met zijn begin en eindveld.</i>	1

discovered attack	attaque à la découverte	aftrekaanval	<p><i>Bij een aftrekaanval staan twee aanvallende stukken op eenzelfde baan, samen met een stuk (aanvaldoel) van de tegenpartij.</i></p> <p><i>Il y a attaque à la découverte lorsqu'une pièce libère une autre pièce, cette dernière attaquant une pièce adverse.</i></p> <p><i>An attack revealed when one piece moves out of the way of another. Discovered attacks can be extremely powerful, as the piece moved can make a threat independently of the piece it reveals.</i></p>	1
discovered check	échec à la découverte	aftrekschaak	<p><i>Figuur in het schaakspel waarbij een koning schaak komt te staan, niet na een zet van het aanvallende stuk, maar doordat een stuk weggespeeld is tussen de koning en het aanvallende stuk: de kampioen verraste zijn tegenstander met een aftrekschaak.</i></p> <p><i>Manœuvre consistant à donner un échec non pas à l'aide de la pièce qui effectue le coup, mais avec une pièce placée derrière celle-ci et dont la « ligne de tire » vient d'être dégagée.</i></p>	1
domination	domination	dominantie		2
double attack	double attaque	dubbele aanval	<p><i>An attack against two enemy pieces at the same time. If a single piece is attacking two enemy pieces, it is a fork.</i></p> <p><i>Mise en prise simultanée de deux pièces adverses non protégées et incapables de se protéger mutuellement.</i></p>	
double check	double échec	dubbelschaak	<p><i>Attaque simultanée du roi par deux pièces. Cette manœuvre consiste non seulement à donner « un échec à la découverte » mais aussi un second échec avec la pièce qui joue. La particularité de « l'échec double » est, qu'à la différence d'un simple échec, voire d'un « échec à la découverte », le Roi en échec doit bouger. En notation algébrique un échec double se note « ++ ».</i></p>	1

Van dubbelschaak is sprake wanneer een koning door twee verschillende stukken wordt aangevallen. Dit kan voorkomen indien een stuk tegelijkertijd de lijn van een ander stuk naar de vijandelijke koning opent, en zelf de koning aanvalt. Een dubbelschaak bestaat dus haast altijd uit een gewoon schaak en een aftrekschaak.

doubled pawns	pions doublés	dubbelpion	<p><i>Two pawns of the same colour on the same file. These are generally considered a liability.</i></p> <p><i>Deux pions qui se trouvent sur la même colonne sont dits « doublés ».</i></p> <p><i>Twee pionnen van dezelfde kleur die achter elkaar staan. Een dubbelpion ontstaat als een pion op een lijn terechtkomt waar al een pion staat.</i></p>	1
doubling	doublement ; doubler	verdubbeling	<i>Action de doubler</i>	1
draw	nulle	remise	<p><i>A common result in a game of chess when neither side wins or loses. A draw may result when neither side has sufficient material to force a win, or agreement of both players, or stalemate, or etc.</i></p> <p><i>La partie est nulle si un adversaire accepte la proposition de l'autre ; s'il y a pat ; si un adversaire gagne au temps, mais n'a plus la possibilité de mater.</i></p> <p><i>Remise wordt bij schaken meestal bereikt door overeenkomst, pat, onvoldoende materiaal, drie maal de zelfde stelling, 50 zetten regel.</i></p>	1
draw by agreement; draw by mutual agreement	nulle de salon; nulle par consentement mutuel	remise overeenkomst	<i>Nulle conclue rapidement par consentement mutuel des joueurs.</i>	
dual avoidance	problème anti-dual; anti-dual	dualvermijding	<p><i>Wit heeft schijnbaar de keus tussen twee voortzettingen, maar een parade van zwart maakt een voortzetting onmogelijk.</i></p> <p><i>Un « problème anti-dual » est un problème pour lequel il n'existe qu'une solution.</i></p>	5 (très technique)

duo	duo	duo	Two adjacent pawns of the same color on the same rank that mutually cover the other's stop square. Deux pions adjacents de la même couleur sur la même traverse qui couvrent mutuellement leur case d'avance.	3
edge	bord	rand		1
en passant	en passant	en passant	A special pawn capture which can only be effected once by each side in a game. If, for example, Black has a pawn on his fifth rank (say e4) and White, taking advantage of the facility to move a pawn two squares forward on its first move, moves (say) d2-d4, Black can capture this pawn - but only on the very next move -placing the capturing pawn on d3. Prise uniquement possible lorsque un pion se trouvent sur la 5 ^e traverse ennemie et l'adversaire avance un pion d'une colonne adjacente de deux cases. Uniquement au coup suivant, l'autre camp a la possibilité de prendre ce pion comme s'il n'avait avancé que d'une seule case. Par exemple, les noirs ont un pion en d4 et les blancs jouent e2-e4. Les noirs peuvent jouer exd3. Een pion mag in de uitgangstelling twee velden vooruit. Als het veld dat hij daarbij passeert door een pion van de tegenstander bedreigd wordt, mag die pion hem slaan ("en passant" = in het voorbijgaan), alsof hij slechts één veld vooruit was gezet. En passant slaan is alleen toegestaan bij de zet direct volgend op de opmars van de pion.	1
en prise	en prise	en prise	This is said of a piece (other than the king) which is under attack. Een deftige uitdrukking voor een stuk dat aangevallen wordt en dus "genomen" kan worden.	1
endgame	finale	eindspel		1
epaulette; epaulette mate	mat des épaulettes	epaulettenmat	Réseau de mat où le Roi, collé à la bande, est mis en prise par l'attaque verticale d'une dame située à deux cases de lui, alors qu'il est pris en étau par ses propres tours.	3

			<i>Checkmate where two parallel retreat squares for a checked King are occupied by his own pieces, preventing his escape. The most common Epaulette mate involves the king on his back rank, trapped between two Rooks.</i>	
mistake	erreur	fout		1
Evans gambit	gambit Evans	Evansgambiet		1
exchange	échange	ruil	<i>The trading of a piece or pawn for another, e.g., "an exchange of queens" or "an exchange of knight for bishop". The term "the exchange" refers specifically to the trade of a rook for a minor piece; the player who captures the rook is said to "win the exchange" and then "be up the exchange", while the other player "loses the exchange" and then is "down the exchange".</i>	1
exchange	qualité	kwaliteit	<i>The capture of pieces belonging to both sides during the course of a few moves. Une qualité est le rapport de valeur entre une tour et un cavalier ou un fou. Een kwaliteit is het verschil in waarde tussen een toren en een paard of loper anderszijds.</i>	1
exchange sacrifice	sacrifice de qualité	kwaliteitsoffer	<i>Sacrifice résultant de l'échange entre une Tour d'un camp et une pièce mineure de l'autre. Étant donné qu'une Tour vaut une pièce mineure plus deux pions, on peut encore parler de sacrifice de qualité lorsque se produit l'échange d'une Tour contre une pièce mineure plus un pion. An exchange sacrifice results of the exchange between a Rook of a camp and a minor piece of the other. Being given that a Rook is worth a minor piece plus two pawns, one can still speak about sacrifice of quality in the event of exchange of a Rook against a minor piece plus a pawn.</i>	1
fairy chess	échecs féériques	fantasieschaak	<i>Les problèmes féériques utilisent des règles féériques ou des pièces féériques, on peut donc trouver des mats directs, des études, des mats aidés féériques, mais il existe aussi un certain nombre de problèmes où le côté féérique est juste limité à l'énoncé du problème.</i>	4

Falkbeer counter gambit	contre-gambit Falkbeer	Falkbeergambiet		1
royal fork	fourchette royale	familieschaak	<p><i>Een soort vork waarbij een stuk een dubbele aanval uitvoert op zowel de koning als een ander stuk.</i></p> <p><i>Attaque simultanée de deux unités adverses ou plus avec le même pion ou la même pièce.</i></p> <p><i>A knight fork that attacks more than two opposing pieces concomitantly.</i></p>	1
Fianchetto	Fianchetto	Fianchetto	<p><i>Développement du fou en b2/g2 pour les blancs ou b7/g7 pour les noirs. Le fou contrôle alors la grande diagonale. Fianchetto signifie en italien petit côté, petit flan.</i></p> <p><i>The positioning of a bishop in the penultimate square of the long diagonal (ie White's b2, g2, Black's b7, g7).</i></p> <p><i>Fianchetto is de ontwikkeling van de loper van de witspeler naar de velden b2 of g2 en idem van de loper van de zwartspeler naar de velden b7 of g7. Hiertoe wordt de zetten b3, g3, b6 of g6 gespeeld. Het woord fianchetto is afgeleid van het Italiaanse woord fianco = flank.</i></p>	1
file	colonne	lijn	<p><i>Groupe de 8 cases consécutives alignées à la verticale. Une colonne dépourvue de pions est dite "ouverte" ; une colonne contenant un seul pion est dite "semi-ouverte". Dans la notation algébrique, les colonnes sont identifiées de « a » à « h » en partant de la gauche vers la droite de l'échiquier, lorsque celui-ci est considéré du point de vue des blancs.</i></p>	1
fool's mate; "two-move checkmate"	narrenmat; gekkenmat	mat du sot; mat du lion; mat de l'écolier		3
fork	fourchette	vork	<p><i>Attaque simultanée de deux pièces adverses (attaque double).</i></p> <p><i>Een vork is de direkte aanval op twee of meer vijandelijke stukken door één eigen stuk; eigenlijk wordt deze term alleen gebruikt bij de pion (pionvork) of het paard (paardvork). De vork is een soort dubbele aanval. Een paardvork waarbij de koning en een ander stuk worden aangevallen, heet familieschaak.</i></p>	1

French opening	française	Franse	<i>De opening die ontstaat na 1. e4 e6.</i>	1
Fried Liver Variation	attaque Fried Liver	"Gebakken lever"-variant	<i>A continuation of the Two Knights Defense. It is an aggressive gambit where white gives up a knight in exchange for poor king safety for black. This attack has not been proven decisive, especially under slower time controls, and in fact, Crafty (a popular chess engine), gives black a significant advantage in the final position shown. But it can be effective in a quick game against a weaker player.</i>	2
gambit	gambit	gambiet	<i>Dans une ouverture, le gambit désigne le sacrifice d'un pion en vue d'obtenir une forte initiative et de gagner du temps dans le développement des pièces. Un gambit peut être accepté ou refusé par l'adversaire. Il peut lui-même faire un gambit, au quel cas on parle alors de "contre-gambit".</i> <i>Een gambiet is een schaakopening waarin een speler vroeg of laat materiaal offert, meestal een pion maar soms ook wel een stuk, om tot een snellere ontwikkeling te komen of een ander voordeel te verkrijgen. Het gambiet kan worden aangenomen of geweigerd. Het woord is afkomstig uit het Italiaans (gambetta: een val zetten).</i>	1
chess game	partie d'échecs	schaakpartij		1
Giuoco Piano	Giuoco Piano	Giuoco Piano		2
give chekmate	faire mat	schaakmat geven		2
good position	bonne position	goede stelling		1
Göring gambit	gambit Göring	Göringgambiet		2
grandmaster	grand-maître	grootmeester		1
Grimshaw	Grimshaw; thème Grimshaw	Grimshaw	<i>Een zwarte toren en een zwarte loper sluiten elkaar om beurten naar een zelfde veld toegaande af. In het buitenland wordt deze term ook gebruikt voor interferenties tussen andere stukken.</i> <i>Interception réciproque sur une même case entre deux pièces à longue portée de même couleur sans capture de pièce.</i>	3

half pin	demi-clouage	halfpin; halfpennen	<i>Op één lijn staan bijvoorbeeld in deze volgorde: een koning, twee paarden (of andere stukken) van dezelfde kleur als die van de koning en de vijandelijke dame (op een verticale- of horizontale lijn kan dit een toren zijn en op een diagonaal is een loper Schaakprobleem 4 Mat in 2 zetten (10+13) voldoende). Als één van de tussenstaande stukken gespeeld wordt, raakt het andere gepend. Dit gepens staan benut wit bij zijn matzet.</i>	4
			<i>On parle de demi-clouage si le départ d'une pièce provoque le clouage d'une autre pièce du même camp.</i>	
helpmate	mat aidé	helpmat	<i>Zwart helpt wit om zwart mat te zetten. Gewoonlijk begint zwart.</i>	3
			<i>A cooperative problem genre, in which Black and White cooperate to get Black checkmated in the set number of moves.</i>	
IGM (international grandmaster)	G.M.I. (grand-maître International)	IGM (internationale grootmeester)	<i>Titre décerné par la FIDE.</i>	1
illegal move	coup illégal	illegale zet	<i>Een zet die volgens de regels van het schaakspel verboden is.</i>	2
			<i>Coup qui ne respecte pas les règles des échecs</i>	
IM (international master)	M.I. (Maître International)	IM (internationale meester)	<i>Titre décerné par la FIDE.</i>	1
international master	maître international	internationale meester	<i>An internationally recognized chess expert. This title is immediately below that of Grandmaster.</i>	1
isolated pawn	pion isolé	geïsoleerde pion; isonlani	<i>Un pion est dit isolé quand il ne peut pas être soutenu par un autre pion de son camp, c'est-à-dire quand il n'a de pion voisin ni à gauche, ni à droite.</i>	1
			<i>Een pion is geïsoleerd als er geen pionnen van dezelfde kleur op de aangrenzende lijnen staan. Een geïsoleerde pion wordt ook wel een isolani genoemd.</i>	
J'adoube; I adjust	J'adoube	J'adoube	<i>This is a legal way of announcing that one is going to adjust the pieces without making a move.</i>	1
			<i>Phrase à prononcer lorsqu'on veut annoncer à l'adversaire</i>	

			<i>qu'on veut toucher une pièce, par exemple pour la remettre correctement sur sa case, sans la jouer. Wanneer een van de stukken niet precies op zijn veld staat, kan men het goed zetten, maar dat moet aangekondigd worden (anders geldt de verplichting het te zetten of te slaan). Traditioneel gebeurt dat in het Frans: « J'adoube » (= ik zet recht).</i>	
K=King	R=Roi	K=Koning		1
key; key-move	coup clé	sleutelzet	<i>De eerste zet van de oplossing, en dus de zet die een eventuele oplosser zal moeten vinden. Le premier coup d'un problème qui mène à la solution. The initial move in a problem's solution.</i>	3
king	roi	koning		1
king's gambit	gambit roi	Koningsgambiet		1
kingside	aile roi	koningsvleugel	<i>Partie droite de l'échiquier du point de vue des blancs, où les rois sont placés au départ.</i>	
N=Knight	C=Cavalier	P=Paard		1
knight	cavalier	paard		1
legal move	coup légal	legale zet	<i>Een toegestane (geldige) zet</i>	1
legal position	position légale	legale stelling		2
Legal Trap; Blackburne Trap; Legal's Pseudo-Sacrifice; Legal Mate	mat de Legal	Zeekadettenmat	<i>In een schaakpartij, benaming voor een openingsmat. In de Operette "Der Seekadett" van Richard Genée uit het jaar 1876 werd deze Partij als Levendschaakpartij opgevoerd, waardoor zij aan haar naam kwam Wit offert zijn Dame. Hij negeert de penning, om mat te zetten. A chess opening trap, characterized by a queen sacrifice followed by checkmate with minor pieces if Black accepts the sacrifice. The trap is named after Sire de Légal (1702-1792) who was a French player, or Joseph Henry Blackburne (1841-1924), who was a British master and one of the world's strongest players in the latter part of the 19th century.</i>	1

Lolli's mate	mat de Lolli	Lolli aanval	<i>Réseau de mat où le roi, à la bande, est mis en prise par la dame située en g7, soutenue par un pion situé en f6</i>	3
long castling;	grand roque	lange rokade		1
lose	perdre	verliezen		1
(pawn) majority	majorité (de pions)	(pionnen)meerderheid	<i>Nombre de pions supérieurs d'un camp sur une aile ou au centre. Une majorité sera susceptible de créer un pion passé.</i>	1
maneuver / manoeuvre	manoeuvre	manoeuvre		2
mansube	mansube	mansube	<i>Problème direct, dans lequel la clé est aussi le seul coup permettant de gagner. Les premiers problèmes (composés vers le IXe siècle probablement) étaient des Mansube.</i>	4
master	maître	meester		1
mate	mat	mat	<i>If the king is in check and there is no legal move that can get him out of check he is checkmated and the game is lost.</i>	1
mate in two problem	mat en deux ; mat en deux coups	tweezet	<i>Een tweezet is een probleem waarin in twee zetten mat wordt gegeven. Wit doet de eerste zet (de sleutelzet), zwart doet een tegenzet en wit geeft mat, ongeacht welke tegenzet zwart deed. Een dergelijk probleem is, door het beperkte aantal mogelijkheden, nooit echt moeilijk, maar vaak ligt de juiste oplossing zo weinig voor de hand dat men hem over het hoofd ziet.</i>	2
Max Lange attack	attaque Max Lange	Max Lange Aanval		1
Meredith	Meredith	Meredith	<i>Probleem met tenminste 8 en ten hoogste 12 stukken.</i>	4
middlegame	milieu de partie	middenspel	<i>Phase de la partie située entre l'ouverture et la finale, qui commence lorsque le développement de la plupart des pièces est achevé et dure tant que les échanges n'ont pas réduit sensiblement le nombre de pièces et de pions. The portion of the game between the opening and the endgame. Het gedeelte van de schaakpartij tussen de opening en het eindspel.</i>	1
miniature	miniature	miniatuur	<i>Nom donné aux parties non nulles de moins de 20 coups. Een schaakpartij die binnen 20 zetten beëindigd is.</i>	1

move	coup	zet; stelling	<i>Een zet is een beurt in het schaakspel. Je moet om beurten een zet doen (zetten) en opletten wie aan zet is. Je mag geen beurt overslaan. Als je geen enkele zet meer kunt doen dan is het mat of pat.</i>	1
Novotny	Novotny; thème Novotny	Novotny	<i>Als Grimshaw, maar wit offert een stuk op het snijpunt van toren- en loperlijn.</i> <i>Interceptions réciproques sur une même case entre deux pièces à longue portée de même couleur avec capture de pièce sur la case d'interception.</i>	4
opening	ouverture	opening	<i>Een manier om een schaakpartij te beginnen, iets is alleen een opening als het vaker gespeeld wordt. Daarom kunnen sommige partijen nog in de opening zitten na meer dan 20 zetten terwijl bij andere na 8 zetten de opening al voorbij is. Het is niet altijd vast te stellen of een partij nog in de opening zit, maar het is in ieder geval wel zo dat zolang er nog theorie beschikbaar over de hele partij de opening waarschijnlijk nog niet voorbij is.</i>	1
opening trap	piège d'ouverture	openingsval		1
opposition	opposition	oppositie	<i>Er is sprake van oppositie als in een eindspel twee koningen tegenover elkaar staan en de ene speler kan verhinderen dat de koning van de tegenstander hem passeert door in zijn weg te staan.</i> <i>On parle d'opposition lorsque deux rois se trouvent en face l'un de l'autre en finale.</i>	1
P=Pawn	P=Pion	l=pion		1
passed pawn	pion passé	vrijpion	<i>Een vrijpion is een pion die op zijn weg naar de achtste rij door geen vijandelijke pion tegen gehouden kan worden.</i> <i>Un pion est passé si aucun pion adverse ne trouve sur devant lui, que ce soit sur la même colonne ou sur une colonne adjacente.1</i>	1
pawn	pion	pion		1
pawn chain	chaîne de pions	pionnenketen		1
pawn duo	duo de pions	pionnenduo	<i>Twee pionnen naast elkaar. Een duo is een sterke combinatie van pionnen. Samen beheersen ze vier velden op een rij: de velden met de kruisjes.</i>	1

pawn structure	structure de pions	pionnenstructuur	<p><i>De pionnenstructuur is hoe de pionnen staan. Of een pionnenstructuur goed is of slecht, hangt af van een groot aantal eigenschappen.</i></p> <p><i>La structure de pions fait référence à la configuration des pions sur l'échiquier.</i></p> <p><i>The configuration of pawns on the chessboard. Since pawns are the least mobile of the chess pieces, the pawn structure is relatively static and thus largely determines the strategic nature of the position.</i></p>	1
pericritical move	coup péricritique	peri-kritische manoeuvre	<p><i>Coup consistant à dévier une pièce pour qu'elle atteigne la ligne thématique sur le tronçon de ligne situé de l'autre côté de la case critique par rapport à celui qu'elle aurait atteint dans l'essai thématique.</i></p>	5
perpetual check	échec perpétuel	eeuwig schaak	<p><i>A situation where one player can give check to the enemy king indefinitely, resulting in a draw.</i></p> <p><i>On parle d'échec perpétuel si le roi ne peut se soustraire aux échecs de l'adversaire.</i></p> <p><i>Er is sprake van eeuwig schaak als een speler de vijandelijke koning herhaaldelijk schaak zet en dat kan blijven doen. Zodra voor de derde maal dezelfde stelling bereikt is kan de speler die aan zet is remise claimen.</i></p>	1
Pickaninny	Pickaninny	Pickaninny	<p><i>De vier mogelijke zetten die een zwarte pion vanaf zijn oorspronkelijke standplaats kan doen, komen in een probleem voor.</i></p> <p><i>Quatre coups différents d'un pion noir depuis sa case d'origine.</i></p>	4
piece	pièce	stuk		1
pinning	clouage	penning	<p><i>Een penning is een aanval op een stuk dat niet weg mag of maar beter niet weg kan gaan. Als het aangevallen stuk toch weggaat kom je schaak te staan (dat is verboden), of je geeft iets weg van nog hoger waarde.</i></p> <p><i>Er zijn twee soorten penningen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Absolute penning. Het middelste stuk staat gepend als het niet verzet mag worden omdat daardoor de eigen koning, die erachter staat, schaak zou komen te staan door het vijandelijke stuk. Het is reglementair verboden het stuk te zetten.</i> 	1

- *Relatieve penning. Het middelste stuk staat gepend als het niet verzet moet worden omdat daardoor een eigen stuk van hogere waarde (anders dan de koning), dat erachter staat, zou blootstellen aan de aanval van het vijandelijke stuk, met materiaalverlies. Verzetten is reglementair geoorloofd, maar nadelig.*

Prevents move of pinned piece, unguards square previously guarded by pinned piece.

Attaque d'une pièce qui protège une pièce d'une valeur supérieure. Si la pièce attaquée bouge elle provoque donc la perte de la pièce de valeur supérieure. La pièce attaquée est dite 'clouée'. Si la pièce indirectement attaquée est le roi on parle de 'clouage absolu'.

player to move	joueur au trait	speler aan zet	<i>Le jour à qui c'est le tour de jouer. Lorsqu'il a joué son coup, à moins que celui-ci ne mette immédiatement fin à la partie, un joueur cède ou passe automatiquement le trait à son adversaire. Au début d'une partie, ce sont les blancs qui ont le trait. Puis les noirs. Puis de nouveau les blancs. Et ainsi de suite à tour de rôle jusqu'à la fin de la partie, sans qu'il soit possible à un joueur de passer son tour ou de jouer deux fois de suite.</i>	2
			<i>Men zegt dat een speler "aan zet is", wanneer de zet van zijn tegenstander is voltooid.</i>	
ply	demi-coup	halve zet	<i>A.k.a. "half-move", that is, a Black or White move. Usually applied in the context of how far one is analyzing the position; for instance, to solve a Mate in 5 requires looking ahead 9 plies, while a Helpmate in 5 requires 10 (not counting the two extra plies for verifying the mate).</i>	2
Polish position	Polonaise position	Pools stelling	<i>De opening die ontstaat na 1. d4 b5.</i>	1
			<i>De stand van de stukken op het bord.</i>	1
prise en passant	prise en passant	en passant slaan	<i>Coup par lequel un pion avançant de deux cases peut être pris au coup suivant par un pion adverse, comme si il n'avait avancé que d'une seule case.</i>	1

			<i>(Fr. Slaan terwijl je voorbij komt). Een spelregel bij het schaken die luidt: 'Een pion die een veld aanvalt dat is overschreden door een pion van de tegenstander die vanaf zijn oorspronkelijke veld twee velden in één zet naar voren is gegaan, mag die pion van de tegenstander slaan alsof deze slechts één veld naar voren is gegaan. Dit slaan mag alleen bij de eerstvolgende zet.'</i>	
promote	promouvoir	promoveren	<i>Als een pion de rij, het verst van zijn beginpositie verwijderd, bereikt, dan moet hij, als deel van dezelfde zet, worden vervangen door een dame, toren, loper of paard van dezelfde kleur. De keuze van de speler is niet beperkt tot stukken die eerder zijn geslagen. Deze vervanging van een pion door een ander stuk wordt 'promotie' genoemd. Het nieuwe stuk functioneert onmiddellijk.</i>	1
promotion	promotion	promotie	<i>Transformation immédiate d'un pion qui vient d'atteindre la dernière rangée en dame, tour, fou ou cavalier, au choix de son propriétaire.</i>	1
protect	défendre	verdedigen		1
Q=Queen	D=Dame	D=Dame		1
queen	dame	dame		1
Queen sacrifice	sacrifice de Dame	dameoffer		1
Queen's gambit	gambit Dame	Koningsgambiet; damegambiet	<i>The Queen's Gambit is one of the oldest known chess openings. With 2.c4, White threatens to exchange a wing pawn (the c-pawn) for a center pawn (Black's d-pawn) and dominate the center with e2-e4. This is not a true gambit since if Black accepts the pawn he cannot expect to keep it. An opening trap after 1.d4 d5 2.c4 dxc4 goes 3.e3 b5? (Black tries to guard his pawn but should pursue development with, e.g., 3...e5!) 4.a4 c6? 5.axb5 cxb5?? 6.Qf3! winning a piece on Black's weakened queenside.</i>	1
queenside	aile dame	damevleugel	<i>Het linker gedeelte van het schaakbord, dus alle velden op de a-lijn, de b-lijn, de c-lijn en de d-lijn. De koningsvleugel is het rechter gedeelte van het bord, dus waar de koning in de beginspositie staat: alle velden op de e-lijn tot en met de h-lijn.</i>	1

<i>Portion gauche de l'échiquier du point de vue des blancs, où les dames sont placées au départ.</i>			
queenside castling / long castling (better)	grand roque	lange rokade	1
R=Rook	T=Tour	T=toren	1
rank	rangée	rij	1
rapid chess	partie rapide	rapidpartij	<i>Fast chess where each player has 15-60 minutes to play (usually 25 minutes), sometimes with a small time increment per move</i> 1
reciprocal stalemate	pat réciproque	wederzijds pat; wederkerig pag	<i>In een kritische stelling waarbij wit aan zwart de keus laat tussen twee varianten waarbij in de ene wit pat wordt gezet en in de andere zwart pat wordt gezet. On parle de pat réciproque si un camp a le choix entre se faire pater ou pater l'adversaire.</i> 2
repeated position	répétition de la position	zetherhaling	1
resign	abandonner	opgeven	<i>Als een speler niet meer gelooft dat hij nog tegenstand kan bieden, dan kan hij de partij opgeven. Hij verliest de partij door opgave. Te vroeg opgeven is niet verstandig. Ook al sta je veel stukken achter, het kan altijd nog pat worden. De tegenstander kan een blunder begaan.</i> 1
resumption (of the game)	reprise (de la partie)	hervatting (van de afgebroken partij)	3
retrograde analysis problem; retro	problème d'analyse rétrograde	retrogradeprobleem	<i>A technique employed by chess problem solvers to determine which moves were played leading up to a given position. While this technique is rarely needed for solving ordinary chess problems, there is a whole sub-genre of chess problems in which it is an important part</i> 3
Rook	Tour	Toren	1
Rook sacrifice	sacrifice de Tour	torenoffer	1
round	ronde	ronde	1
row	traverse		1
Russian defence; Petroff defence	défense russe; défense Petroff	Russische verdediging; Petroff	1

sacrifice	sacrifice	offer	<i>Perte volontaire de matériel (pion, pièce) en vue d'obtenir un avantage décisif.</i>	1
			<i>Bij een offer geeft een speler materiaal op in ruil voor kansen. Dat kan bijvoorbeeld een mataanval zijn of een mooi veld voor een stuk.</i>	
the Scandinavian	la Scandinave	het Scandinavisch	<i>De opening die ontstaat na 1. e4 d5.</i>	1
scholar's mate	coup du berger; mat de l'écolier	herdersmat	<i>1.e4 e5 2.Bc4 Bc5 3.Qh5 Nf6 5.Qxf7#</i>	1
			<i>Het herdersmat is in een schaakpartij de benaming voor een mat vroeg in de partij met een loper op het veld c4 en een dame op het veld f7. Dit mat kan al na vier zetten optreden: 1. e4 e5 2. Lc4 Pc6 3. Dh5 d6 4. Dxf7# 1-0Dit betekent niet dat een partij waarin het herdersmat optreedt altijd precies op deze wijze hoeft te verlopen. Zwart kan bijvoorbeeld ook allerlei andere zetten doen in plaats van de hiergenoemde, zolang deze tenminste de witte matvoering niet verstoren. Wit kan de volgorde van de tweede en derde zet verwisselen of de dame via f3 naar f7 laten gaan (verondersteld dat zwart niet bijvoorbeeld Pf6 speelt). Soms treedt het herdersmat ook niet op na vier zetten, maar pas een paar zetten later.</i>	
Scotch four Knights	partie écossaise des quatre cavaliers	Schots Vierpaardenspel	<i>Naam voor een opening waarbij binnen drie zetten alle vier paarden worden gespeeld (1. e4, e5 2. Pf3, Pc6 3. Pc3, Pf6).</i>	1
the Scotch sealed move	l'écossaise coup sous enveloppe	Het Schots afgegeven zet	<i>À la fin d'une partie qui va être ajournée, la personne au trait note un coup sous enveloppe qui, lors de la reprise de la partie, devra être joué.</i>	1 3
semi-open file	colonne semi-ouverte	halfopen lijn	<i>Une colonne est dite "semi-ouverte" lorsqu'elle a perdu un des deux pions qui s'y trouvent normalement et ne contient donc plus qu'un seul pion.</i>	1

			<i>Een halfopen lijn is een lijn waarop slechts een (of meer) pion(nen) van dezelfde kleur staat/staan. Een halfopen lijn kan het makkelijkste in bezit genomen worden door degene die aan de "open" kant zit (dus speelt met de andere kleur dan de pion(nen) op de halfopen lijn).</i>	
short castling	petit roque	korte rokade	<i>Roque effectué avec la tour-roi et noté "0-0" suivant la notation algébrique.</i>	1
			<i>Castling on the Kingside.</i>	
the Sicilian	la sicilienne	het Siciliaans	<i>De opening die ontstaat na 1. e4 c5.</i>	1
simul (or simultaneous display)	simultanée (ou partie simultanée)	simultaan	<i>Des parties jouées simultanément (c.-à-d. en même temps) par un joueur fort contre un certain nombre de joueurs.</i>	1
			<i>Een sterke speler speelt gelijktijdig op meerdere borden tegen een groep spelers. Volgens de regels heeft de simultaangever wit. Hij mag zijn zet terugnemen, zelfs als hij al bij het volgende bord is.</i>	
smothered mate	mat à l'étouffée	stikmat	<i>Bij stikmat kan de koning niet vluchten omdat hij aan alle kanten omringd wordt door zijn eigen stukken.</i> <i>Un échecs et mat donné par un Cavalier, toutes les places à côté du roi opposé étant occupées par des pièces de son camp.</i> <i>A checkmate delivered by a knight, in which the mated king is unable to move because he is surrounded (or smothered) by his own pieces. The mate is usually seen in a corner of the board, since fewer pieces are needed to surround the king there.</i>	1
solver	solutionniste	oplosser	<i>One who solves (and/or cooks) chess problems.</i>	2
the Spanish	l'espagnole	het Spaans	<i>Also known as the Ruy Lopez. One of the oldest Chess openings, it was analyzed by Ruy Lopez in his 1561 book "Libro del Ajedrez".</i>	1
speed chess game (or blitz)	partie rapide (ou blitz)	snelschaken	<i>Een vorm van schaken waarbij de spelers vijf minuten op de klok krijgen voor de hele partij. Er wordt ook gesnelschaak met drie of tien minuten per partij. Een ander woord voor snelschaken is blitz.</i>	1
			<i>A fast game of chess usually clocked in 5 minutes center.</i>	

square	case	veld		1
stalemate	pat	pat	<i>Un camp est pat quand il n'est pas en échec et qu'il ne peut jouer aucun coup légal.</i>	1
			<i>Bij pat staat de koning niet schaak en kun je geen enkele zet doen, ook niet met andere stukken. De partij eindigt in gelijk spel (remise), ook al heeft de ene speler veel meer stukken dan de andere. Pat is niet hetzelfde als mat of schaakmat, waarbij je ook geen zet kunt doen, maar bij mat staat de koning schaak. De partij is verloren.</i>	
strategy	stratégie	strategie		1
strong move	coup très fort	sterke zet		1
tactic	tactique	tactiek		1
tempo, tempi	temps; tempo	tempo		1
theme	thème	thema	<i>Veel schaakproblemen hebben een thema, dat inhoud geeft aan het probleem. Er is dan dus een zeker verband tussen de zetten in het probleem en/of de stukken op het bord.</i>	3
threat	menace	dreiging	<i>Een dreiging is een gevaar, bijvoorbeeld wanneer een stuk geslagen kan worden (dat heet een aanval) of wanneer de tegenstander op de volgende zet schaakmat kan geven.</i>	1
three move problem; 3-move problem	problème en trois coups	driezset	<i>Een driezset is een probleem waarin in maximaal drie zetten mat wordt gegeven. Het is mogelijk dat, na een slechte tegenzet, reeds in de tweede zet mat wordt gegeven, maar bij het beste tegenspel slaagt wit op de derde zet.</i>	2
threefold repetition of a position	trois fois la même position	3 maal dezelfde stelling	<i>Cas de nullité survenant soit lorsque la même position se présente une troisième fois au cours de la même partie, consécutivement ou non, et que le joueur au trait réclame la nulle, soit lorsque le joueur au trait peut jouer un coup qui reproduit la même position une troisième fois, mais réclame la nulle en mentionnant ce coup, sans le jouer. S'il joue ce coup, il donne le trait à son adversaire qui peut alors accepter ou refuser la nulle.</i>	1
time	temps	tijd		1
time control	contrôle de temps	tijdcontrole		1
to exchange	échanger	afwisselen		1

touch and move ; touch-move	pièce touchée, pièce jouée	aanraken is zetten		1
touched-piece rule	règle de la pièce touchée	pièce-touchéeregel	<i>Unless preceded by the warning « I adjust » (French: « j'adoube »), a piece touched must be moved or captured (if legally possible), and a completed move may not be retracted. The players also are obligated to record their moves.</i>	
tournament	tournoi	toernooi		1
Traxler Variation	contre-attaque Traxler; variante Traxler	Traxlervariant		2
two Knights Defense	défense des deux cavaliers	Tweepaardenspel		2
variation	variante	variant	<i>Er zijn twee betekenissen: 1) Een mogelijk vervolg van de partij. Een manier zoals de partij verder had kunnen gaan. Elke partij is een variant, maar niet elke variant wordt een partij. 2) Een bepaalde zetvolgorde van de opening, ook een openingsvariant genoemd. A series of moves based on, but differing from, a standard position.</i>	1
weak move	coup faible	zwakke zet		1
white	blancs	wit		1
win	gagner	winnen		1
Zeitnot	Zeitnot	tijdnood, Zeitnot	<i>Quand il reste peu de temps à un joueur, on dit qu'il est en zeitnot. Le zeitnot peut conduire à commettre des erreurs.</i>	
Zugzwang	Zugzwang	zetdwang	<i>Un joueur est en zugzwang quand il a le trait et qu'il est obligé de jouer un coup perdant.</i>	1